

**สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น**

**A Study of Situation and Problems in Instructional Management based on Basic School
Core Curriculum 2008 as Faced by Teachers in Social Studies, Religion and Culture
Learning Substance in Secondary Schools, Khon Kaen Province**

ยุพิน พันธุ์ดิษฐ์ (Yupin Pundit)*

นิลมนี พิทักษ์ (Nilamane Pitak)**

สิทธิพล อาจอินทร์ (Sitthipon Art-in, Ed.D.)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น และเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่มีความพร้อมการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 160 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติทดสอบ One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.73$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 3.74$) ส่วนด้านการใช้หลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$)
2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.44$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 3.24$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.16$) และด้านการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 3.14$)

คำสำคัญ: สภาพและปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษา

Keyword: Situation and Problems in Instructional Social Studies

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนกลุ่มวิชาเฉพาะสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ด้านการใช้สื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอนและด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The purposes of this research were to study the situation and problems in instructional management based on Basic School Core Curriculum 2008 by teachers in Social Studies, Religion, and Culture Learning Substance in Secondary Schools, Khon Kaen Province. The samples in this study included 160 teachers in Secondary Schools in Khon Kaen Province which were selected as pilot schools for using Basic School Core Curriculum 2008 in the 2009 school year. They were selected by Stratified Random Sampling. The instrument was a Questionnaire with a 5 Level Rating Scale with a reliability coefficient of total issue = 0.95. The collected data were analyzed by using the Percentage, Mean, Standard Deviation and a One-way ANOVA.

The research findings:

1. For situation of instructional management in Social Studies, Religion, and Culture Learning Substance based on Basic School Core Curriculum 2008 it was found that in overall, the practices were in "Moderate" level ($\bar{X} = 3.77$). Considering each aspect, found that the aspects with practices in High" level including the establishment of instructional activity management ($\bar{X} = 3.94$), the instructional media usage ($\bar{X} = 3.73$), the measurement and evaluation ($\bar{X} = 3.74$). For the curriculum usage, the practices were in "Moderate" level ($\bar{X} = 3.36$).

2. For problem of instructional management in Social Studies, Religion, and Culture Learning Substance based on Basic School Curriculum 2008 it was found that in overall, the problems were in "Moderate" level ($\bar{X} = 3.26$). Considering each aspect, found that the problems were in "Moderate" level including: the instructional media usage ($\bar{X} = 3.44$), the measurement and evaluation ($\bar{X} = 3.24$), the instructional activity management ($\bar{X} = 3.16$), and the curriculum usage ($\bar{X} = 3.14$).

3. For comparative findings of situation in instructional management of Social Studies Teachers, Religion, and Culture Learning Substance in different sized schools, found that there were significant differences at .01 level in the curriculum usage, the instructional activity management, the instructional media usage, and the measurement and evaluation aspects.

4. For comparative findings of problem in instructional management of Social Studies Teachers, Religion, and Culture Learning Substance in different sized schools, found that there were significant differences at .01 level in curriculum usage, the instructional activity management, the instructional media usage, the measurement and evaluation aspects.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานฉบับแรกของประเทศไทย ส่วนกลางกำหนดกรอบโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกำหนดกรอบเวลาเรียนโดยรวมของแต่ละช่วงชั้น โดยไม่ได้กำหนดเวลาสำหรับแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น จึงทำให้เกิดความสับสนแก่ผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหานือหาสาระวิชาในหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรและโรงเรียนที่มีความพร้อม ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในปีการศึกษา 2552 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศไทย และสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

แต่การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัวและบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนและครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจหลักสูตรและนำมาใช้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตรของโรงเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แยกสาระประวัติศาสตร์มาสอนในแต่ละภาคเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ดังนั้น ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดและประเมินผลอย่างถ่องแท้ชัดเจน

ผู้วิจัยจึงสนใจการศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อที่โรงเรียนจะได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สร้างแรงจูงใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ความสนใจในแนวคิดของนวัตกรรม และการควบคุมการทำงาน และพัฒนาการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในด้านการใช้หลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอนและการวัดและประเมินผล

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่มี ความพร้อมการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 261 คน ใน 37 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2552 จำนวน 160 คน ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 31 โรงเรียน ซึ่งได้มาด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิดซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษา (แบบมาตราส่วนประมาณค่า)

ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษา ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (แบบมาตราส่วนประมาณค่า)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (แบบสอบถามปลายเปิด)

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ มาดำเนินการหาประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ตลอดจนความเหมาะสมของภาษา (Wording) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติและเครื่อง

คอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์หาค่าสถิติ

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach alpha Procedure) ในรูปสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติและเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการเรียน การสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียน ที่มีขนาดแตกต่างกัน แบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่มตามขนาดกลุ่มโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) หรือ F-test และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

3. ข้อมูลที่เป็นคำถามแบบปลายเปิดนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและจัดกลุ่มเพื่อนำเสนอเป็นเชิงบรรยาย

4. แปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ของสภาพและปัญหาการเรียนการสอน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า มีการปฏิบัติ ด้านการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการใช้สื่อการสอน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการวัดและประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.74$)

2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า ปัญหาด้านการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) ด้านการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$)

3. การเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ในด้านการใช้หลักสูตร ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ในด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประสพพบว่าการใช้หลักสูตรมีการปฏิบัติตามอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่โรงเรียนมีการประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครูเข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มีการวิเคราะห์ เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา การออกแบบการเรียนรู้ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายให้เหมาะสมกับสภาพเนื้อหาความรู้ที่เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนคิด ค้นคว้าข้อมูล การนำเสนอหน้าชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการกลุ่มการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูบรรยาย กิจกรรมถามตอบ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ

การเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับการเรียนรู้ของธรรมชาติวิชา ความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น สื่อแผนที่ ลูกโลก ใบงาน ใบความรู้ มีการจัดทำสื่อที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน และนำสื่อเทคโนโลยี เช่น ซีดี วีดีทัศน์ เพาเวอร์พอยต์ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้สื่อจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการแจ้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลของรายวิชาให้ผู้เรียนทราบ มีการวัดและประเมินผลยังเน้นการใช้แบบทดสอบมากกว่าการประเมินจากสภาพจริง มีการวัดและประเมินผลก่อนเรียน หลังเรียน ให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอดคล้องกับ อรรถกร เกสรแก้ว (2550), สำรวย สีเสนาะ (2545) นิตพร อินทรสิทธิ์ (2546), รวมพร ชุ่มสุคนธ์ (2542) และ นกจร อุณแก้ว (2542)

2. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประสพพบว่า ปัญหาด้านการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง ในโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่มีความพร้อมการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่กำหนดตามหลักสูตรมีมากเกินไป ทำให้เกิดปัญหาในการวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ และครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชา ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่เต็มที่เท่าที่ควร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีบรรยาย เพราะเนื้อหาสาระมีมาก เวลาจำกัดในการทำกิจกรรม นักเรียนในแต่ละห้องมีจำนวนมากทำให้ดำเนินกิจกรรมไม่สะดวก ยากต่อการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ครูมีภาระงานมากจึงไม่สามารถจัดกิจกรรมตามที่วางแผนไว้จึงทำให้การสอนขาดประสิทธิภาพและห้องปฏิบัติการไม่เพียงพอ ด้านการใช้สื่อการสอน อยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนขาดสื่อการสอนด้านเทคโนโลยี การผลิตสื่อยังมีน้อย ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนที่เหมาะสมและทันสมัย และครูขาดความรู้ในการใช้สื่อด้านเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ผู้เรียนขาดทักษะในการคิด วิเคราะห์ นักเรียนทำข้อสอบอัตโนมัติ

ค่อยได้ ผู้เรียนมักจะตอบได้น้อยหรือไม่ตอบเลย ซึ่งสอดคล้องกับ นวรัตน์ กำลังเลิศ (2541), สำรวย สีเสนาะ (2545), อรรถกร เกสรแก้ว (2550) และ จักรี พูนชัย (2546)

3. การศึกษาเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็กจะมีความพร้อมน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความพร้อมของบุคลากรทำการสอน ในโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนน้อย ครูปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ เช่น งานวิชาการ งานธุรการ งานกิจการนักเรียน หรืออื่นๆ แต่โรงเรียนขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษ ความพร้อมของบุคลากรมีจำนวนมากเพียงพอต่อการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับ รวมพร ชุ่มสุคนธ์ (2542) และสอดคล้องกับ สำรวย สีเสนาะ (2545)

4. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ นกกร อุ้นแก้ว (2542) และจรรีรัตน์ พินิจมนตรี (2548)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและอาศัยกระบวนการวิจัย การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่นและส่งเสริมการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม แก่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป
2. ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเห็นความสำคัญการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การเชิญวิทยากรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย การจัดให้ครูมีเวลาในการผลิตสื่อการสอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยการวัดและประเมินผลด้วยแบบทดสอบอัตนัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จักรี พูนชัย. (2546). **สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จรรีรัตน์ พินิจมนตรี. (2548). **การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นกกร อุ้นแก้ว. (2542). **สภาพการเรียนการสอนวิชา ส 503 สังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นวรัตน์ กำลังเลิศ. (2541). **การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการสอนวิชา ส 032 เศรษฐศาสตร์ครอบครัวของผู้สอนในโรงเรียนสังกัดมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- นิติพร อินทรสัทธิ. (2546). **สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- รวมพร ชุ่มสุคนธ์. (2542). **สภาพการณ์และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในวิชาบังคับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของครูสังคมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- ลำรวย สีเสนาะ. (2545). **การศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- อรรถกร เกษรแก้ว. (2550). **สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ : การศึกษาโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**